

TOKAJ-HEGYALJA GYEREKEKNEK MÓDSZERTANI ANYAG PROJEKTNAPHOZ

A HELY, AHOL ÉLÜNK

A komplex program célja:

A település és környezetének, természeti adottságainak feltérképezése és megismerése, ember és táj viszonyának megismerése és továbbgondolása, kreatív feldolgozása, véleményalkotási készség fejlesztése

A projekt részei:

I. Előkészítés: a gyerekek egyénileg otthon mozgásnaplót készítenek és helyszíneket gyűjtenek

II. Terepen: helyszínek komplex vizsgálata és megismerése térképen és sétával

III. Alkotás: terepasztal és/vagy tanösvénytáblák készítése az iskolában

I. ELŐKÉSZÍTÉS

- A gyerekek egy hétig készítsenek mozgásnaplót: jegyezzék fel, hogy hová mentek el a településen, mit csináltak ott, hogyan mentek, mennyi idő alatt értek oda.

- A szülőktől, nagyszülőktől, ismerősöktől gyűjtsenek információkat a helyszínekről, írják fel minél több településrész, a település határában és körülötte levő hely elnevezését.

II. PROJEKTNAP

RÁHANGOLÓDÁS

IDŐ: 20 perc

ANYAGSZÜKSÉGLET: **színes post-itek, filctollak**

Keresem azt a helyet... játék. A tanár mondja: Keresem azt a helyet, ahol labdázni lehet / szaladgálni lehet / traktorok járnak / a legfinomabb a szőlő / a legtöbb madár fészkel / köveket lehet gyűjteni / a legnagyobb fák nőnek / amelyeknek a legkülönösebb vagy legviccesebb a neve / amelyik a leghíresebb a településünkön / ahol fesztivált tartanak stb. A gyerekek jelentkeznek, és akit a tanár kiválaszt, az mondja a választ. Ha valakinek van más ötlete, mint ami elhangzott, őt is meghallgatják. A játék lényege, hogy közösen találják ki, és nevezzék meg a gyerekek, hogy a településen és a környékén hol van a kérdésnek megfelelő hely. A kérdéseket úgy irányítsa a tanár, hogy a végére legyenek természeti, ember alakította, épített helyszínek és települési zöld területek is a listán.

Ha már belemelegedtek a játékba a gyerekek, néhány körben legyenek ők a kérdezők!

1. MODUL: TÉRKÉPÉSZ

IDŐ: 30 perc

ANYAGSZÜKSÉGLET: **kivetítő/okostábla, internet**

A tanár kivetíti a település és környéke google térképét, hogy mindenki jól lássa, és közösen megkeresik a ráhangoló játékban és az otthoni előkészítéskor gyűjtött helyszíneket. A helyszínekre ránagyít a tanár, hogy minél jobban látszódjanak, és irányított beszélgetéssel mindegyikről eldöntik, hogy az alábbiak közül melyik csoportba tartozik:

- **természetes táj**
- **ember alakította táj**
- **épített környezet**
- **zöldterület a településen**

Néhány inspiráló kérdés a beszélgetéshez:

Természetes és ember alkotta táj téma

Mi a természetes? Mi számít emberi beavatkozásnak – ha letörök egy ágat, ha hazaviszek egy virágot, ha kavicstornyot építek, az emberi beavatkozás? Mi a szemmel látható különbség a természetes és ember alakította táj között? – a bozotos

rész rendetlen vagy természetes? Mi a mezsgye? Mi szükség van a vadvirágos mezőkre? Mit jelent az, hogy a táj változatos? Az adott település körüli táj változatos? Van-e erdő, mező, víz a környéken? Van-e szőlő, gyümölcsös, szántóföld a környéken? Milyen jellegű területből van a legtöbb a környéken? A holtfákra szükség van az erdőben, vagy elrondítják a tájképet? A vadkerítéssel a természetet zárjuk ki vagy magunkat zárjuk ki a természetből? Mi a tájseb? begyógyítható-e, begyógyul-e magától? Milyen jelenségekben, eseményekben érhető tetten a természet ereje? Mit jelent, hogy az ember harmóniában él a természettel? A település körüli tájra igaz a harmónia?

Épített környezet téma

Mitől függ, hogy milyen típusú épületek vannak egy településen? Milyen típusú épületek vannak az adott településen? – Emeletes házak? Családi házak? Parasztházak? stb. Mit értünk a település arculata alatt? Mitől függ az arculat? Az adott településnek milyen az arculata? Mit jelent az, hogy egy épület nem illik a település arculatába? A hagyományokat kell követniük az épületeknek, vagy haladni kell a korral, és minél modernebb épületek kelljenek?

Zöldterület a településen téma

Szükség van-e zöldterületre egy településen? Mi számít egyáltalán zöldterületnek? – A park? A fűsáv? A virágágyások? Miért kellene fák egy település utcáira? Mire valók az árkok az utak mellett? Mitől kellemes egy park – Ha sétautak vannak benne? Ha játszótér van benne? Ha vannak benne jó búvóhelyek? Jó, ha be van kerítve? Van-e elég zöldterület az adott településen?

A megbeszélés alapján az osztály közösen megtervez egy kb. egy óra alatt bejárható sétaútvonalat, amelyben mind a 4 típusú helyszín szerepel. A tervezéshez lehet használni a google útvonaltervezőt, ez kiadja a távolságot és az időt is a sétapontok között. A tervezésnél figyelembe veszik a mozgásnaplójuk idő adatait is.

2. MODUL: TEREPSZEMLE

IDŐ: **60-90 perc**

ANYAGSZÜKSÉGLET: **A4-es papírlapok, ceruzák**

A gyerekek az előző modulban megbeszéltek alapján benyomásokat gyűjtenek és

megfigyeléseket tesznek a vezetett sétán. A tapasztalataikat közösen feljegyzik – minden sétaállomáson egy A4-es lap egyik oldalára összegyűjtik a benyomásait, a másik oldalára pedig konkrét megfigyeléseket.

Benyomások

Hangok, zajok színek, szagok, fények árnyékok és ezek alapján a hely hangulatának a megállapítása – alkothatnak véleményvonalat – pl. mennyire barátságos a hely – kevésbé – semleges – nagyon, és mindenki odaáll a vonalon, amilyennek érzi; mennyire nyugodt hely; mennyire zajos a hely stb.

Megfigyelések

Végezhetnek egyszerű méréseket, például a patak sebességét összehasonlíthatják a lépésük sebességével úgy, hogy egy levelet vagy gallyat úsztatnak. Magasságot, hosszúságot mérnek pl. a saját testmagasságukhoz, a lépéseik számához viszonyítva.

Megfigyelhetik a domborzati viszonyokat – sík terepen haladnak, vagy emelkedőn, lejtőn kell-e menniük? Melyik sétapont milyen magasan van, melyik van a legmagasabban? Honnan mit lehet látni? Honnan lehet a legmesszebbre látni? Megkeresik, hogy mi az az elem, amely a legjellemzőbb, ami „uralja” a tájat.

Természetes és az emberi beavatkozásra utaló elemeket gyűjtenek.

Eljátszhatnak egy mozdulatsort, ami az adott helyen végzett jellemző tevékenységet eleveníti meg – pl. kaszálás a mezőn, gyümölcszedés a gyümölcsösben, taposás a szőlőben, kapaszkodás a hegyen, túrabotos gyaloglás az erdei úton, csákányozás a kőfejtőnél stb.

A megfigyeléskehez kapcsolódóan a gyerekek fotókat is készítsenek a sétán! Ezeket később inspirációnak, emlékeztetőnek használhatják a terepasztalhoz, illetve felhasználhatják őket a tanösvénytábla feladathoz.

4. MODUL: TEREPASZTAL

IDŐ: **90 perc**

ANYAGSZÜKSÉGLET: **4 db szürkekarton (vastag karton), ez lesz a terepasztal alapja, színes papírok, kavicsok, fogpiszkáló, hurkapálca, madzag, drót, bármilyen újrahasznosítható dolog, doboz, palack, kupak, tojásdobozok; festék ecset, agyag**

A gyerekek csoportban dolgoznak. Mind a 4 csoportnak terepasztalt kell készítenie egy elképzelt településről, amelyen szívesen lagnának, és ahol van természetes táj, ember alkotta táj, épített környezet és települési zöldterület. A maketthez a séta és az előkészítő gyűjtés és beszélgetés ad inspirációt. Nem az a feladat, hogy egyszerűen lemakettezzék a saját településüket! Természetesen nem baj, ha egy-egy konkrét helyszín (hegy, épület, folyó stb.) megjelenik. Az a jó, ha minél szabadabban alkothatnak. A helyszíneket be is népesítik agyagfigurákkal. A kész terepasztalt a csoportok bemutatják egymásnak. A bemutatás része, hogy elmondják, milyen elemet miért tartanak fontosnak. A bemutatásban a csoportok valamennyi tagja vegyen részt!

5. MODUL: TANÖSVÉNYTÁBLÁK

IDŐ: **2 x 45-60 perc**

ANYAGSZÜKSÉGLIST: **Tokaj-Hegyalja gyerekeknek könyv (pl. 20–21., 32–33., 90–91. oldal) és weboldal, színes filcek, számítógép, internet, helytörténeti kiadványok és újságcikkek, nyomtató, fotókartonok, nyomtatópapírok és színes papírok, ragasztó**

A séta helyszíneinek bemutatására a gyerekek tanösvénytablákat készítenek, amelyeket egy falra felvázolt óráistérképen (pl. a folyosó fala vagy az osztályterem egyik fala) vagy szétszórva az iskola folyosóin, mint egy bejárható útvonalon kiállíthatnak.

A tanösvénytablákat csoportmunkában készítik el – a 4 csoport a 4-féle helyszíntípus alapján alakul (természetes táj, ember alakította táj, épített környezet, zöld terület a településen).

A csoportok a helyszínen tett megfigyeléseket gyűjtéssel egészítik ki: például jellegzetes állatok, növények, táji elemek, építmények, helytörténeti információk, tevékenységek.

Kiválogatják a fotókat, és megtervezik, hogy a táblán melyik hová kerüljön. A gyűjtött információk alapján rövid (maximum 200-400 karakteres) szövegeket írnak a képekhez.

Készíthetnek saját illusztrációkat, ábrákat is.

Címet adnak a táblának.

A képeket és a szövegeket felragasztják a táblára.

A táblákat kihelyezik.